

КОНСТИТУЦИЯНИНГ 5 ЙИЛЛИГИГА

СИЁСІЙ ҚАТАҒОН ҚҮРБОНЛАРИ

Ҳеч ким қонунга асосланмаган ҳолда ҳибсга олиниши ёки қамокда сақланиши мумкин эмас. (Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 25-моддаси)

Ўтмишни унутган халқнинг келажаги йўқ, дейдилар. Мустабид тузум жафокаш халқимиз бошига не-не жабр-ситамлар солмади. Айниқса, 1920-50 йилларда маълум халқлар устидан юритилган ленинча-сталинча ялли қатагон сиёсати тарихимизда қолдирган жараҳатларни ҳеч қачон унутиб бўлмади. Мустақилликка ва ҳурриятга ташна элимизнинг минг-минглаб забардаст ва жасур фарзандлари ана шу манфур сиёсатнинг беғуноҳ қурбонларига айландилар. Миллатни мутелеликда сақлашга қаратилган коммунистик мафкура ва зўравонлик, шафқатсизлик пойдеворига қурилган қизил салтанатнинг қудратли машинаси эрк ва адолат йўлида жонини фидо этган азиз сиймоларнинг пок номларига қора бўёқ чаппаб, халқимиз хотирасидан ўчириб ташлаш сиёсатини юритди.

Ўтмишни унутган халқнинг келажаги йўқ, дейдилар. Мустабид тузум жафокаш халқимиз бошига не-не жабр-ситамлар солмади. Айниқса, 1920-50 йилларда маълум халқлар устидан юритилган ленинча-сталинча ялли қатагон сиёсати тарихимизда қолдирган жараҳатларни ҳеч қачон унутиб бўлмади. Мустақилликка ва ҳурриятга ташна элимизнинг минг-минглаб забардаст ва жасур фарзандлари ана шу манфур сиёсатнинг беғуноҳ қурбонларига айландилар. Миллатни мутелеликда сақлашга қаратилган коммунистик мафкура ва зўравонлик, шафқатсизлик пойдеворига қурилган қизил салтанатнинг қудратли машинаси эрк ва адолат йўлида жонини фидо этган азиз сиймоларнинг пок номларига қора бўёқ чаппаб, халқимиз хотирасидан ўчириб ташлаш сиёсатини юритди.

Ҳақиқат эгилса эгилдики, аммо синмади. Мустабид тузум парчаланиб, Ўзбекистонимиз мустақилликни қўлга киритгандан сўнг эрк ва адолат эшиклари баралда очилди. Машғум қатагон йилларида таъқиб ва қийноқларга учраб, жабр-жафо чеккан беайб инсонларнинг пок номларини оқлаш учун кенг имкониятлар туғилди. Зеро, халқимиз сиёсий қатагонлар қурбонига айланган минглаб беайб фарзандларнинг руҳи шод бўладиган замонни орзиқиб кутган эди.

ОҚЛАНИШ

Қиритгандан сўнг эрк ва адолат эшиклари баралда очилди. Машғум қатагон йилларида таъқиб ва қийноқларга учраб, жабр-жафо чеккан беайб инсонларнинг пок номларини оқлаш учун кенг имкониятлар туғилди. Зеро, халқимиз сиёсий қатагонлар қурбонига айланган минглаб беайб фарзандларнинг руҳи шод бўладиган замонни орзиқиб кутган эди.

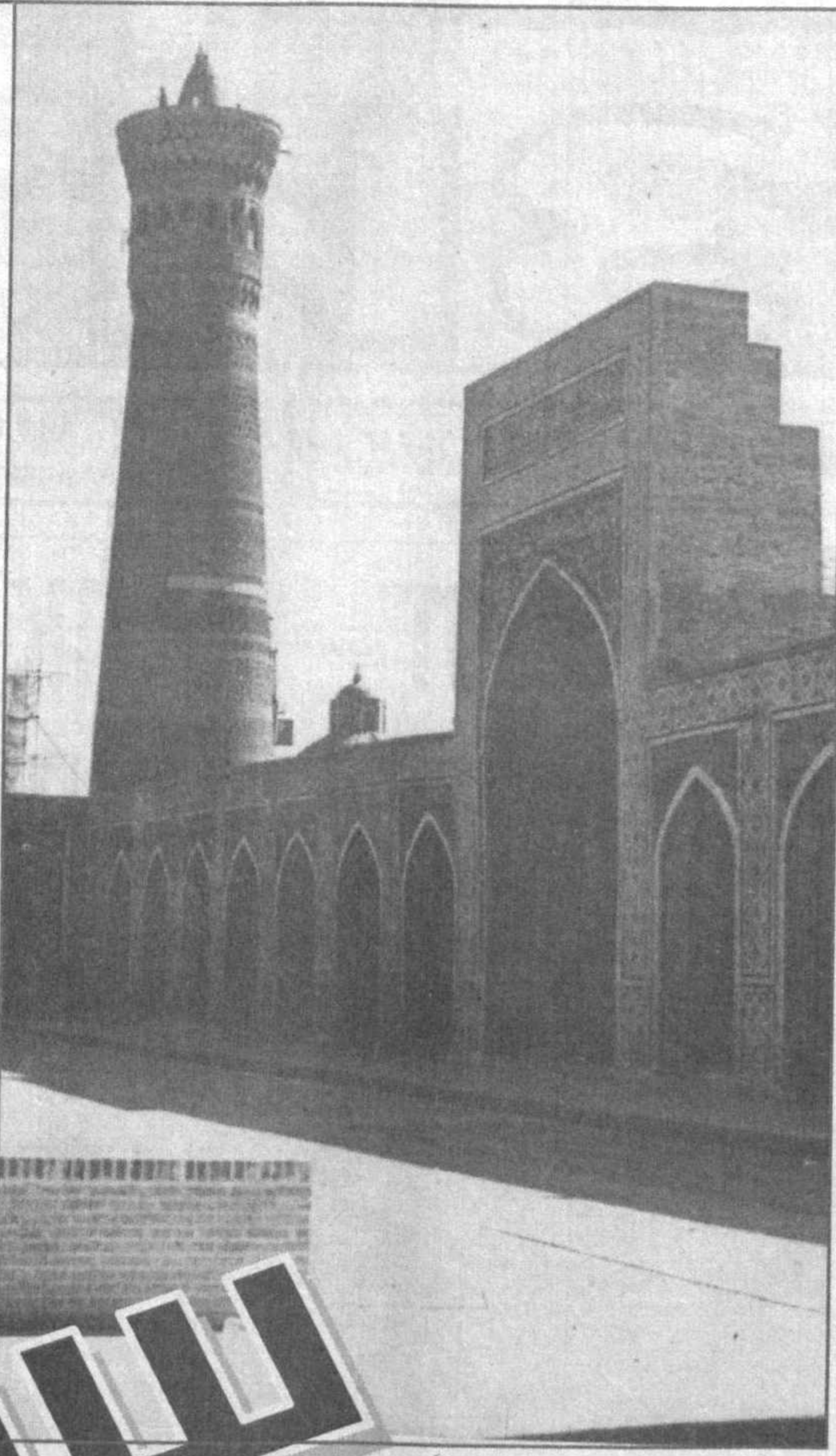
Қиритгандан сўнг эрк ва адолат эшиклари баралда очилди. Машғум қатагон йилларида таъқиб ва қийноқларга учраб, жабр-жафо чеккан беайб инсонларнинг пок номларини оқлаш учун кенг имкониятлар туғилди. Зеро, халқимиз сиёсий қатагонлар қурбонига айланган минглаб беайб фарзандларнинг руҳи шод бўладиган замонни орзиқиб кутган эди.

Қиритгандан сўнг эрк ва адолат эшиклари баралда очилди. Машғум қатагон йилларида таъқиб ва қийноқларга учраб, жабр-жафо чеккан беайб инсонларнинг пок номларини оқлаш учун кенг имкониятлар туғилди. Зеро, халқимиз сиёсий қатагонлар қурбонига айланган минглаб беайб фарзандларнинг руҳи шод бўладиган замонни орзиқиб кутган эди.

Қиритгандан сўнг эрк ва адолат эшиклари баралда очилди. Машғум қатагон йилларида таъқиб ва қийноқларга учраб, жабр-жафо чеккан беайб инсонларнинг пок номларини оқлаш учун кенг имкониятлар туғилди. Зеро, халқимиз сиёсий қатагонлар қурбонига айланган минглаб беайб фарзандларнинг руҳи шод бўладиган замонни орзиқиб кутган эди.

Қиритгандан сўнг эрк ва адолат эшиклари баралда очилди. Машғум қатагон йилларида таъқиб ва қийноқларга учраб, жабр-жафо чеккан беайб инсонларнинг пок номларини оқлаш учун кенг имкониятлар туғилди. Зеро, халқимиз сиёсий қатагонлар қурбонига айланган минглаб беайб фарзандларнинг руҳи шод бўладиган замонни орзиқиб кутган эди.

Қиритгандан сўнг эрк ва адолат эшиклари баралда очилди. Машғум қатагон йилларида таъқиб ва қийноқларга учраб, жабр-жафо чеккан беайб инсонларнинг пок номларини оқлаш учун кенг имкониятлар туғилди. Зеро, халқимиз сиёсий қатагонлар қурбонига айланган минглаб беайб фарзандларнинг руҳи шод бўладиган замонни орзиқиб кутган эди.

Жиноят содир этганликда айбланаётган ҳар бир шахснинг иши судда қонуний тартибда, ошқора кўриб чиқилиб, айби аниқланмагунча у айбдор ҳисобланмайди. Судда айбланаётган шахсга ўзини ҳимоя қилиш учун барча шароитлар таъминлаб берилadi. Ҳеч ким қийноққа солиниши, зўравонликка, шафқатсиз ёки инсон кадр-қимматини қоситувчи бошқа тарздаги таъйиққа дучор этилиши мумкин эмас. (Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 26-моддаси).

Баъзан ношуқур бандлардан айримлари мустақиллик бизга нима берди, дея қалта ўйлайдилар. Бундай қийноқларга ахир мустақиллик бизга ҳурлик олиб келди, қўнглимиздаги гапларни очик-ойдин айтдиған бўлдиқ дей тақор айтиғин келди. 1931 йилнинг охири. Акмал Икромов қораланган пайт. Ана шу ҳолдан ранжиган Ўлмас Отахонов икки-уч киши орасида А. Икромов яхши одам эди, дейди. Қашқарларё вилоятининг Бехбудий шахрида оқрур халқ таълими бўлими ноэри бўлиб ишловчи У. Отахоновнинг 9 йил озодликдан маҳрум этилишига шунинг ўзи қийфой бўлган. Тақдир этилганлар орасида фақат эркаклар бўлганми, деган савол туғилиши мумкин. Йўқ, ундаймасди. Урмонга ўт кетса, ҳўлу қуруқ барабар ёнгандек, қатагон довули на ёш, на миллат, на жинсини танламади. Боя айтганимиздек, халқни эғиш учун ҳар қандай шармандалиқдан тойилмади. Серафима Сорокина Тўртқўл шахри соғлиқни сақлаш бўлимида бухгалтер лавозимида ишлаган. 1940 йил 14 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 66-моддаси 1-қисми билан айбдор топилди, 6 йилга қамалган. Сабаби эса бундоқ. С. Сорокина иш хонасида СССР оқсоқоли М. Калинин ҳақида лағифа айтиб қолади. Азал-азалдан қолган улум бор. Хурсандчиликда табриклиямиз, қайғули дамларда қўнғил сўраймиз. Қизил империянинг энг ҳаром ишларидан яна бири шу эдики, урф-одатларни, одамгарчиликни бадном қилди. Шундай бўлмаганида бухоролик Ҳайит Бойназаров отувга ҳукм қилинган Ф. Хўжаев, А. Икромовларга ачинаиб, таъзия билдирганига 15 йил қамалармиди?! Мустақиллигимиз шарофати билан ҳақ қарор топди. Сиёсатнинг беғуноҳ қурбонлари бўлиши юртдошларимиз кеч бўлса-да, оқландилар. Оқланаптилар. Ҳақиқатан қатагон йиллари ўзбек халқининг асл фозилу фузалолари бадном қилинганлиги минглаб юракларда жараҳат бўлиб қолди.

ЖАМИЯТИМИЗНИ ДЕМОКРАТЛАШТИРИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ КАФОЛАТИ

Конституция куни — бизнинг миллий байрамимиз. Айни пайтда бу истиқболга мўлжалланган режаларимизни амалдаги натижалар билан яна бир бор қийлаш учун бир баҳонадир. Бу шунингдек, янги мустақил давлат яшаб тургани ва ўзи танлаган йўлдан илдам бораётганини бутун жаҳонга намойиш этиш имконияти ҳамдир.

Ўтган беш йил халқимиз тақдирига дахлдор воқеаларга муболагасиз гоат бой бўлди. Ўзбекистон сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ислохотлар йўналишида анча олға силхиди. Халқимиз содир бўлаётган ўзгаришларга қўниқиб, келажакка ишонч билан боқаяпти. Мамлакатимизда ҳокимиятнинг демократик давлатга хос учта тармоғи: қонун чикарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимияти шакллантирилди. Қонун чикарувчи ҳокимиятни Олий Мажлис — олий давлат вакиллик органи амалга оширмақда. Унинг 250 депутати Ўзбекистон тарихида биринчи марта қўп партиялик асосида сайланди. Бу мустақил давлатчилигимиз таркиб топишида янги босқич бошланганидан дарак берди. Олий Мажлис ўз фаолияти даврида (1994 йил декабрь ойидан бери) салкам 250 та қонун қабул қилди. Бу қонунлар жамиятнинг бир бутунлиги сақланишига, иқтисодиёт барқарорлашувиға, тадбиркорлик эркинчилигиға, фуқароларнинг иқтисодий фаровонлигиға, инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари ҳимоя қилинишиға, халқаро майдонда Ўзбекистон Республикасининг обрўси ошишиға қўмақлашмақда. Илгари қабул қилинган қонунларнинг 30 фойздан зиёдаги муттасил ўзгариб бораётган вазият тақозо этган ўзгаришлар ва қўшимчалар киритилди. Олий Мажлис ишида асосий эътибор жамиятимизда Конституция ва қонунларнинг устулинлигини қарор топтириш, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқлариға риюя этишиға қаратилмақда.

Ўтган беш йил халқимиз тақдирига дахлдор воқеаларга муболагасиз гоат бой бўлди. Ўзбекистон сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ислохотлар йўналишида анча олға силхиди. Халқимиз содир бўлаётган ўзгаришларга қўниқиб, келажакка ишонч билан боқаяпти. Мамлакатимизда ҳокимиятнинг демократик давлатга хос учта тармоғи: қонун чикарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимияти шакллантирилди. Қонун чикарувчи ҳокимиятни Олий Мажлис — олий давлат вакиллик органи амалга оширмақда. Унинг 250 депутати Ўзбекистон тарихида биринчи марта қўп партиялик асосида сайланди. Бу мустақил давлатчилигимиз таркиб топишида янги босқич бошланганидан дарак берди. Олий Мажлис ўз фаолияти даврида (1994 йил декабрь ойидан бери) салкам 250 та қонун қабул қилди. Бу қонунлар жамиятнинг бир бутунлиги сақланишига, иқтисодиёт барқарорлашувиға, тадбиркорлик эркинчилигиға, фуқароларнинг иқтисодий фаровонлигиға, инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари ҳимоя қилинишиға, халқаро майдонда Ўзбекистон Республикасининг обрўси ошишиға қўмақлашмақда. Илгари қабул қилинган қонунларнинг 30 фойздан зиёдаги муттасил ўзгариб бораётган вазият тақозо этган ўзгаришлар ва қўшимчалар киритилди. Олий Мажлис ишида асосий эътибор жамиятимизда Конституция ва қонунларнинг устулинлигини қарор топтириш, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқлариға риюя этишиға қаратилмақда.

Ижроя ҳокимиятида ҳам талай ўзгаришлар қилинди. Давлат қурилиши тизимидаги ҳозирги устуворликлар ҳокимиятни ва бошқаруви демократлаштириш дастуриға, бозор иқтисодиёти тамойиллариға марказлаштириш идора усули билан маҳаллий идора усули оқилона уйғунлаштирилишиға мувофиқ белгиланмақда. Масалан, муассасаларни ислох қилиш доирасида вазириқлар ва идораларнинг талай қисми уюшмалар, корпорациялар, концернлар ва бошқа бирлашмаларға айлантилди. Бу уларға бозор муносабатлариға бевосита қўшилиш имкониини берди. Ҳозиржавоб, энчи ва қучли ижроя ҳокимиятини шакллантириш мақсадида маҳаллий органлар ислох қилинди, ҳокимлар институти тикланди, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг роли оширилди. Конституциявий суд тизimini чуқур ислох қилишға ҳам замин яратилди. Одил судловнинг изчил амалга оширилиши мамлакатимизда қонунийлики ва ҳуқуқ-тартиботни таъминламақда. Суд ислохоти жараёнида моддий, процессуал ҳуқуқни юзаға келтирувчи муҳим кодекслар қабул қилиндики, булар орасида — Фуқаролик ва Фуқаролик- процессуал, Меҳнат, Жиноят ва Жиноят- процессуал кодекслари, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс ва бошқалар бор. Суд ислохотини янада ривожлантиришнинг Олий Мажлис томонидан тасдиқланган дастури демократик ўзгаришларни чуқурлаштириш, фуқароларда судға нисбатан ўзларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясида турган орган сифатидаги муносабатни шакллантириш, суднинг ҳуқуқий тасарруфи доирасини кенгайтириш, қонуний ва ижтимоий адолатни таъминлашда унинг тутган ўрнини ошириши ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Ижроя ҳокимиятида ҳам талай ўзгаришлар қилинди. Давлат қурилиши тизимидаги ҳозирги устуворликлар ҳокимиятни ва бошқаруви демократлаштириш дастуриға, бозор иқтисодиёти тамойиллариға марказлаштириш идора усули билан маҳаллий идора усули оқилона уйғунлаштирилишиға мувофиқ белгиланмақда. Масалан, муассасаларни ислох қилиш доирасида вазириқлар ва идораларнинг талай қисми уюшмалар, корпорациялар, концернлар ва бошқа бирлашмаларға айлантилди. Бу уларға бозор муносабатлариға бевосита қўшилиш имкониини берди. Ҳозиржавоб, энчи ва қучли ижроя ҳокимиятини шакллантириш мақсадида маҳаллий органлар ислох қилинди, ҳокимлар институти тикланди, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг роли оширилди. Конституциявий суд тизimini чуқур ислох қилишға ҳам замин яратилди. Одил судловнинг изчил амалга оширилиши мамлакатимизда қонунийлики ва ҳуқуқ-тартиботни таъминламақда. Суд ислохоти жараёнида моддий, процессуал ҳуқуқни юзаға келтирувчи муҳим кодекслар қабул қилиндики, булар орасида — Фуқаролик ва Фуқаролик- процессуал, Меҳнат, Жиноят ва Жиноят- процессуал кодекслари, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс ва бошқалар бор. Суд ислохотини янада ривожлантиришнинг Олий Мажлис томонидан тасдиқланган дастури демократик ўзгаришларни чуқурлаштириш, фуқароларда судға нисбатан ўзларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясида турган орган сифатидаги муносабатни шакллантириш, суднинг ҳуқуқий тасарруфи доирасини кенгайтириш, қонуний ва ижтимоий адолатни таъминлашда унинг тутган ўрнини ошириши ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Жамиятимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги энг асосий ютуқ шундаки, инсон тафаккури ва дунёқараши ўзгаришти, унинг сиёсий, ижтимоий ва ҳуқуқий онги ошиб бораёпти. Бироқ, ҳуқуқий маданият етарли даражада эмас. Бу одамларнинг фаоллигини оширишға, тарбиянинг самарадорлигиға тўққинлик қилаёпти. Ана шуларни ҳисобға олиб, Олий Мажлис Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш Миллий Дастурини қабул қилди. Бу бежиз эмас. Бу дастурни амалга ошириш — ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштиришда янги кадам бўлади. Демак, ҳуқуқий маданиятни юксалтириш давлат сиёсати даражасиға кўтарилди. Кейинги йилларда инсоннинг шахсий, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маданий ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлашнинг бошқариладиган асосларини яратиш юзасидан ҳам кўп иш қилинди. Биринчи марта БМТнинг Инсон ҳуқуқлари марказиға Ўзбекистон Республикасининг инсон ҳуқуқлари бўйича маърузаси тақдим этилди. 1996 йил сентябрь ойидан бошлаб, инсон ҳуқуқлари ва бошқаруш тизimini демократлаштириши кўлаб-қувватлаш бўйича БМТ дастури амалга оширилмақда. Олий Мажлисда «Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили тўғрисида» Қонун қабул қилинган, Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий марказ ва Олий Мажлис ҳузуридаги амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти тузилганлиги инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишининг таъсирчан механизми

Жамиятимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги энг асосий ютуқ шундаки, инсон тафаккури ва дунёқараши ўзгаришти, унинг сиёсий, ижтимоий ва ҳуқуқий онги ошиб бораёпти. Бироқ, ҳуқуқий маданият етарли даражада эмас. Бу одамларнинг фаоллигини оширишға, тарбиянинг самарадорлигиға тўққинлик қилаёпти. Ана шуларни ҳисобға олиб, Олий Мажлис Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш Миллий Дастурини қабул қилди. Бу бежиз эмас. Бу дастурни амалга ошириш — ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштиришда янги кадам бўлади. Демак, ҳуқуқий маданиятни юксалтириш давлат сиёсати даражасиға кўтарилди. Кейинги йилларда инсоннинг шахсий, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маданий ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлашнинг бошқариладиган асосларини яратиш юзасидан ҳам кўп иш қилинди. Биринчи марта БМТнинг Инсон ҳуқуқлари марказиға Ўзбекистон Республикасининг инсон ҳуқуқлари бўйича маърузаси тақдим этилди. 1996 йил сентябрь ойидан бошлаб, инсон ҳуқуқлари ва бошқаруш тизimini демократлаштириши кўлаб-қувватлаш бўйича БМТ дастури амалга оширилмақда. Олий Мажлисда «Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили тўғрисида» Қонун қабул қилинган, Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий марказ ва Олий Мажлис ҳузуридаги амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти тузилганлиги инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишининг таъсирчан механизми

Баҳоқир ЭШОНОВ, Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди раиси.

КЕЧА ВА БУГУН

Билмадим, улуг шоир ва батакор аллома Мақсуд Шайхзода ҳаётининг унутилмас бир парчасига айланиб кетган бу воқеани кимдир билар, кимдир билмас. Лекин хурлигининг энг тоза ҳавосидан эркин нафас олаётган бугунги кунда ўша воқеани бир эслаб қўйсак, савоб бўлар. Чунки ўтган кунларнинг аламлари, чексиз азоблари хали халқимиз қалбидан ўчгани йўқ. Ва ўйлайманки, империя замонида миллатимизнинг улкан зиёлилари бошидан кечган бундай ситамлар, тазйиқлар ҳар бир ватандошимиз учун сабоқ бўлгусидир. Шунингдек, озошликнинг қадр-қиммати нечоғлиқ улуглигини ҳамда бугунги кўнрақларимизни қанча ардоқласак, эъзозласак шунча қамлигини ҳис қилиб яшамоғимиз керак.

«Халқ душманлари» деб ҳисобланган аллома ва адибларимиз бирин-кетин тутқинликдан қайтиб кела бошладилар. Улар орасида Ҳамид Сулаймон ва Мақсуд Шайхзода каби юртимиз фахри, кўрки бўлиши зиёдиларимиз ҳам бор эди.

куни мен навбатчи эдим, мусафҳиҳлар олиб келган саҳифада ҳажм жиҳатидан каттагина таҳлилий мақолага қўзим тушди. Ўқидим. Шу қадар самимий ёзилган эдики, дарров муаллифи ким экан, деган ҳаёлга бордим. Адабиёт бўлимидагиларни

ча ўйлаб, иккилашиб турибман, шу мақоланинг тагига муаллифини кўрсатсамикан, — дея муҳарриримиз стол устидаги саҳифага тикилганча ҳаёл суриб қолди. Сўнг менга юзланди.

— Бундай ҳолларда кимдир таваккал қилиши керак,

Лекин бу сафаргиси мен учун чўнг, жуда чўнг ҳодиса. Анчадан бери унутилган кимсага жон ато этган шу «Тошкент ҳақиқати» борди-ю, бир оддий суратга тағхат ёзиб беринг, деса мен буни ўзим учун буюк шараф, деб билгайман.

Шайх акадаги ҳаяжон бизга ҳам кўчди. Унинг сўзлари ҳаммамизга қучли таъсир қилди, у кишининг улугворлиги, айни пайтда ҳокисорлиги бутун борлиги ила кўз олдимизда намоён бўлди. Кейинчалик муҳарриримиз «Ўқитувчилар газетаси» раҳбарлари билан гаплашди. Хуллас, аллома ўша газетада иш бошлади.

Ким бўлиб, қандай вақфиде, деб сўрарсиз. Айтсам ишонмай-сиз, «Жалол и д д и н

ШАЙХЗОДА ҚАЙТА ТУФИЛГАН КУН

ҳам ишга жойлаша олмади. Билм ва тажрибада, салоҳиятда ишлаб юрганларнинг ўнтасига тенг келадиган бу алломаларни бағрига оладиган мард топиламасди. Ҳамма ўзидан чўчирди, тепадан гап тегиб қолмасмикан, деган ўйда ҳадиқсирашарди. Шайх ақанинг шеър ёки мақолалари бирор нашрда чоп этилмасди. Ҳаммани ўша лаънати гумонсираш ва кўрқув бамисоли тегирмон тошидек босиб турарди. Тавба, дердик ўзаро хуфиёна суҳбатларда, росмана кинойат қилиб қамалган киши муддатини ўтаб чиқса дарров ишга жойлаштириш лозим, токи у бекорчиликдан янги жиноятга қўл урмасин, деган аниқ кўрсатма бор. Бундай алломаларга қолганда эса ҳамма ўзини четга олади. Нега энди бундай адолатсизлик рўй берапти? Ажойиб шеър, дoston ва драматик асарлари билан эл озғига тушган Мақсуд Шайхзодадек кишининг халқ душмани экани тўғрисида тўқилган чўпчакча ҳеч кимса ишонмасди. У кишига гойибона ҳурмати-мизнинг боиси ҳам шунда эди.

Бир куни Шайх ака редакциямига келди. Муҳарриримиз Зиёд ака уни қўлтиқлаганича хонасига бошлаб кетди. Орадан чамаси бир ҳафта ўтган, ўша

танийман, мақоланинг ёзилиш услуби уларники эмас.

Ўша пайтларда вилоятнинг турли томонларидан ҳар хил касб эгаларидан даста-даста шейрлар келарди. Табиийки, уларнинг аксариятини газетада эълон қилиб бўлмасди. Муаллифларига кўруқ жавобдан кўра, шеърга тиши ўтадиган бирор кишининг маслаҳати маъқулроқ, деган ниятда 15-20 нафар ўшанақа ҳаваскор шоирларнинг шеърлари танлаб олиниб, уларнинг ютуқ ва камчиликлари кўрсатиб бериларди. Лекин бундай мақола тагига унинг муаллифи исми-шарифи берилмасди, мақола редакция номида бериларди, деб ҳисобланарди.

Тунда ўша саҳифани қўл қўйиш учун олиб келишди. Уни кўтариб муҳаррир ҳузурига кирдим, мақола ҳақидаги фикримни айтдим.

— Билсанми бу мақолани ким ёзганлигини?

— Шунинг аниқлагани кирган эдим, бу одадтаги мақолалардан эмас, ҳар бир сўз жуда топиб айтилган.

— Гап бундай, мақолани бизнинг илтимосимизга кўра Шайх ака тайёрлаб берди. У кишини шу вақтгача ҳеч қаерга ишга олишмаптир, бирорта газета ёки журнал ҳам асарларини чоп этмаптир. Бирор нашрда исми-шарифингиз чиқсин, сўнг сизни ишга оламиз дейишаётганмиш. Ҳозирга-

борди-ю, бу ишни аввал бошқа одам бошласин, деб кутадиган бўлсак, жумбоқ ечилмай шу ҳолда қолаверарди. Шайх акадек одам ишсиз юраревари. Ахир унинг оиласи бор, қолаверса эркак киши. Кел, нима бўлса бўлди, — деди-да газета саҳифасидаги, ҳалиги мақола тагига ўз қўли билан «Мақсуд Шайхзода» деб ёзиб қўйди. Телефон дастасини кўтариб, масул котибга шу ҳақда тайинлади, охиригача ўзингиз кузат, дея топшириқ берди.

Эртасига бироз ҳаяллаб ишга келдим. Қарасам, ҳамма редакциядаги энг катта хонага тўплаган. Қирсам, Шайх ака ўртада ўтирибди, ўша — ҳаммамизга таниш кўёйнакда, самимий ҳаяжон билан гапирарди. Чехрасидан нур ёғилиб турибди.

— Азизларим, — дедилар у киши ҳаммамизга бирмабир боқиб, — мен шунчаки миннатдорчилик айтгани келганим йўқ, бундан юксакроқ, беҳад чўнг мендаги ният. Билсангиз, бугун иккинчи бор туғилган куним. Ҳайрон бўлманг, бугун анча йиллардан сўнг айтувотда «Мақсуд Шайхзода» деган исми яна пайдо бўлди. Мен руҳан қайта тирилдим ва эндиликда ҳар йили шу кунни ўзимча нишонлайман. Кимнингдир мақоласи газетада чиқиши сизлар учун эҳтимол, оддий ҳодисадир.

Мангуберди» дай ўлмас драма, ё юзлаб ўтли сатрлар битган инсон — оддий мусафҳиҳ бўлиб иш бошлади. Раҳматли Шайх ака шунисига ҳам хурсанд эди. Кейинчалик салоҳиятига яраша ўз йилини топиб кетишига шубҳа йўқ эди. У киши бизнинг редакцияга ҳам тез-тез келиб турарди. Эндиликда шеър ва мақолалари барча нашрларда чоп этила бошланди...

Сиз бир неча дақиқага унинг ўрнига ўзингизни қўйиб кўринг. Кўнглидан нималар кечмайди, дейсиз. Бу каби камситиш, таққирлашларга чидаш учун кишида қандай юрак, қанчалар бардош бўлмоғи даркор.

Мустабид тузум даврини, вақти-вақти билан миллатимиз гулларини хор-зор қилган, йўқотиб юборган тузумни қўмсаётганлар юқоридаги воқеадан тегишли хулоса чиқариб олсалар, яхши бўларди. Фақат раҳматли Мақсуд Шайхзода эмас, бошқа қанчадан-қанча алломаларимиз нисбатан кам умр кўрганлари улар бошига тушган аламли мусибатларнинг оқибати эканлигини бугунги кунда ким инкор эта олади? Биз улар қалбидаги гам-андуҳларни лоақал тасаввур ҳам қилолмасак керак.

Исмоил СУЛАЙМОНОВ.

ТАРИХИЙ ТўПЛАМ ЧОП ЭТИЛАДИ

Республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилиқ маркази вилоят бўлимида «Қашқадарё вилоятидаги тарихий ва меъморий ёдгорликлар» тўғрисидаги янги илмий-оммабоп, рангли безаклар берилган тўплам тузишга бағишланган кенгаш бўлиб ўтди.

Кенгашда республика Фанлар Академияси археология ва этнография илмий-тадқиқот институтининг Самарқанд бўлими олимлари, Қашқадарё вилоятидаги институтларнинг етакчи тадқиқотчилари, жамоат ташкилотларининг вакиллари иштирок этиб, тарихий ва меъморий ёдгорликлар тўғрисидаги тўпламни тузиш, муаллифлар гуруҳини жалб этиш борасида фикрлар билдиридилар.

«Маънавият ва маърифат» жамоатчилиқ маркази вилоят бўлимининг раҳбари Маматқул Ражабовнинг айтишича, тўпламни нашрга тайёрлаш буйича махсус ишчи гуруҳи тузилган. Тўпламни мустақиллигимизнинг етти йиллиги байрам арафасида босмадан чиқариш мўлжалланмоқда.

П. ГАДОЕВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Сўнги япроқ... Т. КАРИМОВ сурат-лаҳзаси

ХУШТАЪМ ПИШЛОҚЛАР

«Кўқонсу» ҳиссдорлик жамиятида ишлаб чиқарилаётган пишлоқ маҳсулотига «Маринат» деб ном берилди. Бу маҳсулотни ерлик аҳолининг ўзига хос технологияси асосида тайёрлаш йўлга қўйилди. Пишлоққа саримсоқ пиёз, қўкатлар ва аччиқ булғор қалампирни қўшилиётганлиги учун ҳам буюртмачилар суйиб ис-

тёмол қилишапти. Янги маҳсулотнинг таърифи водийдан ошиб, мамлакатимиз пойтахтига ҳам етиб келди. Тошкентдаги бир қатор савдо тармоқлари Кўқоннинг хуштаъм пишлоғига буюртма беришди.

Набижон СОБИР, «Халқ сўзи» мухбири.

НАМАНГАНДА СПОРТ МАЖМУИ

Наманганнинг аҳоли зич яшайдиган мавзелиридан бири — Мингчинолда соғломлаштириш-спорт мажмуи қурилиши бошлаб юборилди. Наманган вилояти ҳокимлиги Ўзбекистон касаб ва уюшмалари федерацияси кенгаши билан биргаликда шу иншоотни қуриш тўғрисида қарор қабул қилди, касаб ва уюшмалари федерацияси кенгаши эса спорт мажмуи қурилишининг асосий харажатларини ўз зиммасига олди.

Спорт иншоотида теннис кортлари, гимнастика, гандбол ва спортнинг бошқа турлари билан шуғулланидиган заллар бўлади. Лойиҳада иншоот ҳудудига ёғи ва қишқи бассейндар қуриш кўзда тутилган.

Янги соғломлаштириш — спорт мажмуини келгуси йилнинг ўрталарида ишга тушириш мўлжалланмоқда. «Наманган қурилиш» акциядорлик жамиятининг ходимлари топишириқни муддатига бажаришга ваъда беришмоқда.

Н. ХўЖАЕВА, ЎзА мухбири.

АПКАЛ-Г

Advertisement for APKAL-G featuring a woman's face and text about beauty products.

Advertisement for TRANCEURO AVIAKOMPANIЯSI featuring an airplane image and flight details.

Advertisement for «ПГС» ФИРМАСИ ТАКЛИФ ЭТАДИ featuring a loaf of bread and text about bakery products.

Advertisement for OMONATCHILAR DIKQATIGA! ATB «ИЛМТЕХБАНК» with interest rates and terms.

Advertisement for ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ: regarding the 1997 law on legal acts.

Advertisement for «Усанотхўжалиқсқурилиш» давлат корпорацияси жамоеси and other institutions.

Footer area containing contact information for 'Халқ Сўзи' newspaper, including phone numbers and addresses.